

Motion till riksdagen 2005/06:U289

av **Fredrik Reinfeldt (m) m.fl.**

Utrikes- och säkerhetspolitik

Motionen delad mellan flera utskott

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Dagens utmaningar inom utrikes- och säkerhetspolitiken.....	5
4	Den europeiska dimensionen	6
4.1	En stark svensk röst i Europasamarbetet	6
4.2	Den fortsatta EU-utvidgningen	6
4.3	EU:s grannländer.....	8
4.4	EU:s och Sveriges ansvar för frihet, fred och säkerhet.....	10
5	Den transatlantiska länken	12
5.1	Nato i förändring	13
6	Den globala dimensionen	13
6.1	FN och internationell rätt	13
6.2	Kampen mot internationell terrorism	15
6.3	Kampen mot spridning av massförstörelsevapen	16
6.4	Kampen mot den organiserade brottsligheten	17
6.5	Mer frihandel.....	17
6.6	Bekämpa fattigdomen	19
6.7	Globala miljöproblem	20
7	Sveriges säkerhetspolitiska linje	21
8	Sveriges säkerhetspolitik i framtiden	22
9	Slutord.....	22

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör arbeta för att EU mer aktivt och tillsammans med USA skall driva demokratifrågor och mänskliga rättigheter gentemot omvärlden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige fortsatt måste vara tydligt och pådrivande för att Turkiet skall bedömas utifrån egna meriter och på samma villkor som andra kandidatländer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att så snart Kroatien fullt samarbetar med FN:s krigsförbrytartribunal i Haag bör EU besluta om tidpunkt för att inleda medlemskapsförhandlingar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Albanien, Bosnien och Hercegovina samt Serbien och Montenegro bör ges medlemskapsperspektiv för att ge dessa länder framtidstro och drivkraft för fortsatt reformarbete.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU bör ge Moldavien, Ukraina och ett framtida demokratiskt Vitryssland medlemskapsperspektiv för att ge deras folk framtidshopp samt drivkraft att genomföra nödvändiga reformer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s tydliga och långsiktiga engagemang gentemot Georgien, Armenien och Azerbajdzjan bör prioriteras med syftet att stärka en demokratisk och fredlig utveckling i regionen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att internationell övervakning av den rysk-georgiska gränsen är fortsatt nödvändig och att Sverige aktivt bör verka för att EU skall etablera en gränsövervakningsinsats i Georgien.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom EU och OSSE fortsatt måste verka för att få Ryssland att leva upp till åtagandena angående trupptillbakadragande från Georgien.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU har ett långsiktigt åtagande framför sig för att främja en politisk reformprocess och demokratisk utveckling i centralasiatiska länder som Kazakstan, Kirgizistan och Uzbekistan.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU skall ställa högre krav på Ryssland som demokrati och rättsstat.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det viktiga nu är att Sverige och EU kan visa ett tydligare och mer konstruktivt politiskt engagemang för att bistå i återuppbyggnaden och demokratiseringsprocessen i Irak.

Fel! Okänt namn på

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att israeler och palestinier skall kunna leva sida vid sida under fredliga förhållanden och inom säkra och erkända gränser.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att det internationella samfundet långsiktigt måste stödja ett självständigt Libanon och en fredlig utveckling i regionen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Sverige bör verka för att svenska ambassaden i Libanon återöppnas så att libanesiska medborgare därmed skall slippa vända sig till ambassaden i Damaskus.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Sverige aktivt måste verka för att EU:s beslut att normalisera relationerna till Kuba inte skall permanentas så länge som kubanska myndigheter allvarligt bryter mot de mänskliga rättigheterna.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att de allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna som pågår i Kina skall påtalas och fördömas.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att relationerna mellan Kina och Taiwan måste hanteras på fredlig väg och varje hot om användning av militärt våld avvisas.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att suveräniteten och nationsgränserna aldrig får bli en sköld bakom vilken förtryck och brott mot de mänskliga rättigheterna kan accepteras.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att FN uttryckligen skall inbegripa de två principerna om demokrati och mänskliga rättigheter i FN:s millenniemål att nå en halverad fattigdom i världen år 2015.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att demokratisk utveckling och öppna samhällen har stor betydelse för att förebygga radikaliserings och grogrund för internationell terrorism.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Sverige bör delta i Natooperationen Active Endeavour, inte minst för att visa att vi tar vår del av ansvaret i kampen mot den internationella terrorismen och den organiserade brottsligheten.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att möjliggöra ökat utbyte mellan nationella underrättelsetjänster för att bekämpa internationell terrorism.¹
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Sverige fullt ut skall delta i Proliferation Security Initiative (PSI), som syftar till att hindra spridning och framställning av massförstörelsevapen.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Sverige bör vara pådrivande för att EU skall utarbeta en strategi för hur man inom ramen för FN skall agera när ett land som t.ex. Iran eller Nordkorea bryter mot icke-spridningsavtalet.

Fel! Okänt namn på

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att en tydligare koppling mellan demokrati, säkerhet och ekonomisk tillväxt är nödvändig för att med kraft bekämpa fattigdomen i världen.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Sverige mer öppet måste våga stödja reformorienterade krafter i utvecklingsländer; detta gäller inte minst i arabländerna, där Sveriges insatser skulle kunna öka väsentligt och därmed stärka en på många håll skör reformprocess.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Sverige bör ta initiativ för att öka pressen på både FN och EU att agera mer kraftfullt för att lösa konflikten i Darfur i västra Sudan.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Sverige tydligare bör stödja utvecklingsinsatser som syftar till att motverka internationell terrorism.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Sverige bör kunna använda biståndsmedel till att förstöra vapenlager av lätta vapen, men också biologiska och kemiska vapenlager.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att Sverige måste verka för en bättre samordning av det multilaterala biståndet.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att välkomna Internationella valutafondens och Världsbankens beslut om skuldavskrivning till fattiga och högt skuldsatta länder.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att en ökad energieffektivitet skall ske på så sätt att utsläpp av föroreningar eller växthusgaser skall minska från dagens nivå.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen bör analysera och öppet redovisa vad ett svenskt medlemskap i Nato innebär i förhållande till ett utanförskap i en säkerhetspolitisk miljö som präglas av nya typer av hot i form av internationell terrorism och spridning av massförstörelsevapen.

¹ Yrkande 22 hänvisat till JuU.

3 Dagens utmaningar inom utrikes- och säkerhetspolitiken

Den första tiden efter Berlinmurens fall präglades av betydande optimism. På många håll i världen såg vi en våg av demokratisering, marknadsekonomi och ökad respekt för mänskliga rättigheter. Sedan början av 2000-talet har vi sett både en Nato- och EU-utvidgning som skapat gynnsamma förutsättningar för en bättre ekonomisk och säkerhetspolitisk utveckling i Europa. Vi har sett fredliga revolutioner i Serbien, Ukraina, Georgien och Libanon där odemokratiska ledare avsatts av befolkningar som tröttnat på korruption och maktmissbruk.

Men många gamla konflikter lever kvar och nya hot växer sig starka. Hot som ofta är mer komplexa och svåröversäglbara. Det handlar om asymmetriska och transnationella hot i form av internationell terrorism och massförstörelsevapen. Men även hotet från den organiserade brottsligheten växer och kan på sikt utvecklas till ett säkerhetspolitiskt hot.

Ett nära samarbete mellan stater och internationella organisationer är en nödvändig förutsättning för att kunna avvärja gränsöverskridande hot och konflikter. Gemensamma insatser måste samordnas och ske i civil och militär samverkan och alltid utövas i enlighet med rättstatens principer samt med syfte att främja demokratisk utveckling och respekt för de mänskliga rättigheterna.

Vi lever i dag i en värld med alltmer öppna gränser. Ökad demokratisering, globalisering och teknikens utveckling har bidragit till frihet och välbefinnande för alltför många människor. De senaste decennierna har visat att det är möjligt med en bred och snabb utveckling i stora delar av u-världen trots vissa bakslag och brister. Globaliseringen är en bidragande faktor till den positiva utvecklingen. Samtidigt finns det länder som stagnerar under förtryck, konflikter, fattigdom och spridning av hiv/aids. Till dessa hör i stor utsträckning vissa länder i Afrika söder om Sahara. Det som kännetecknar många av dessa länder är att de är diktaturer med begränsad ekonomisk utveckling och att inkomsterna för större delen av befolkningen ligger under fattigdomsgränsen. I dag lever en miljard människor på mindre än 200 kr i månaden. Fattigdomsutrotningen är en av vår tids största utmaningar och måste ytterligare prioriteras av världens rika länder.

Samtidigt som vi människor med hjälp av globaliseringen kommer varandra allt närmare är det många som inte får fördel av förändringarna. Många upplever dessutom att traditioner, kultur och sammanhållning hotas. De institutioner som behövs på överstatlig nivå uppfattas sällan som en del i det lokala samhället, eller för den delen i den nationella demokratin. I en mer global värld ökar behovet av samverkan och möjlighet att gemensamt fatta politiska beslut för att säkerställa en god utveckling, vare sig det gäller säkerhet och mänskliga rättigheter, handel, globala miljöproblem etc. Att bättre förankra behovet av demokrati och rättstat och stimulera till delaktighet och utvecklingskraft för varje enskild individ, likväl som för stater är således en utmaning och ett ansvar för det politiska ledarskapet.

Fel! Okänt namn på

4 Den europeiska dimensionen

4.1 En stark svensk röst i Europasamarbetet

För att formulera och driva en trovärdig utrikes- och säkerhetspolitik krävs en vilja och förmåga att lämna historiens begränsningar och helt och fullt ta till vara de möjligheter till samverkan som finns att tillgå. Inte minst när det gäller det europeiska samarbetet är det viktigt att kunna föra hem gemensamt fattade beslut och förankra dem nationellt. I dessa delar har den nuvarande svenska regeringens politik många gånger misslyckats.

EU är det viktigaste verktyget för svensk utrikes- och säkerhetspolitik, för det är i samarbete vi bäst säkrar svenska medborgares rätt till frihet, säkerhet och rättstrygghet. Nato har det grundläggande ansvaret för Europas säkerhet.

Sverige bör inom EU, med sitt geografiska läge och kontaktytor, på ett bättre sätt kunna hävda ett närmare samarbete med länder i EU:s närområde österut som Ryssland, Ukraina, Moldavien och Vitryssland. Samtidigt skall Sverige även fortsatt engagera sig och ha hög närvaro på västra Balkan. Den politiska dialogen med Indien och Kina behöver stärkas.

Brott mot de mänskliga rättigheterna skall påtalas och fördömas. Sverige bör arbeta för att EU mer aktivt och tillsammans med USA skall driva demokratifrågor och mänskliga rättigheter gentemot omvärlden.

Den internationella terrorismen, massförstörelsevapen och organiserade brottsligheten avvärs bäst genom utökat internationellt samarbete, inom vilket EU kan spela en mer central roll.

4.2 Den fortsatta EU-utvidgningen

Den successiva utvidgningen av EU har präglat dess existens och bidragit till frihet och fred samt ökad säkerhet i Europa. För både tidigare och nuvarande kandidatländer har utsikten om medlemskap bidragit till en positiv demokratisk, ekonomisk och säkerhetsmässig utveckling.

Det är naturligt att utvidgningsprocessen fortsätter med en öppenhet gentemot nya medlemmar och grannar. Att fler länder i vår del av världen uppfyller EU:s krav på demokrati, respekt för de mänskliga fri- och rättigheterna och utvecklar rättstat och marknadsekonomi är även bra för Sverige, då det bidrar till ökad säkerhet och välbefinnande här.

EU skall vara öppet för alla europeiska stater som respekterar unionens allmänna värdegrund såsom människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättstatsprincipen, respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter samt som förbinder sig att gemensamt främja unionens värden.

Målsättningen är att Bulgarien, och även Rumänien kan bli medlemmar i EU 2007. Det förutsätter att de var och en kan säkerställa den egna efterlevnaden av EU:s regelverk. Vi välkomnar att Turkiet har givits klartecken om att medlemskapsförhandlingar kan påbörjas i oktober i år. Medlemskapsförhandlingar ligger inte bara i Turkiets intresse, utan lika mycket i EU:s. Det

Fel! Okänt namn på

finns stora fördelar för EU, såväl gällande den egna tillväxtpotentialen och demografiska utvecklingen som av säkerhetspolitiska skäl. Att utestänga Turkiet från den europeiska gemenskapen skulle försämra förutsättningarna för en fortsatt reformpolitik i Turkiet och riskera en vidgad klyfta mellan den kristna och den muslimska världen. Sverige måste fortsatt vara tydlig och pådrivande för att Turkiet skall bedömas utifrån egna meriter och på samma villkor som andra kandidatländer.

EU måste fortsatt driva på för att Cyperns befolkning inom kort skall kunna förverkliga sin gemensamma bestämmelse som medborgare i ett enat Cypern inom EU. Det ligger ett stort ansvar på den grek-cypriotiska regeringen, men även den turk-cypriotiska ledningen/regeringen att tillsammans med FN och EU och i samförstånd med Grekland och Turkiet få ett slut på den turk-cypriotiska befolkningsgruppens isolering och att underlätta återföreningen av Cypern. Under tiden behöver den ekonomiska utvecklingen inom den turk-cypriotiska befolkningsgruppen stimuleras och Cyperns ekonomiska integrering samt en förbättrad kontakt mellan de båda befolkningsgrupperna främjas.

Både Kroatien och Makedonien har ansökt om medlemskap. Att Kroatien uppnått status som kandidatland stimulerar de övriga länderna på västra Balkan att fortsätta med sina reformer. Så snart Kroatien fullt samarbetar med FN:s krigsförbrytartribunal i Haag bör EU besluta om tidpunkt för att inleda medlemskapsförhandlingar.

Även övriga länder på västra Balkan bör ges möjlighet till medlemskapsperspektiv för att ge dessa länder framtidstro att under svåra förhållanden orka fortsätta på frihetens och fredens väg och få drivkraft för fortsatt reformarbete.

I Kosovo förväntas EU spela en allt större roll samtidigt som FN trappar ner sin närvaro där. Förhoppningen är att under året inleda en process som kommer att avgöra Kosovos framtida status. Detta förutsätter att Kosovos ledarskap gör fortsatta framsteg gällande de av FN fastlagda kriterierna som skall säkra ett multietniskt samhälle, demokrati och marknadsorientering samt fortsatt integration i europeiska strukturer. Hur statusprocessen kommer att se ut är inte fastställt, men tydligt är att ett avgörande måste ske mellan Belgrad och Pristina och en varaktig lösning måste garantera långsiktig regional stabilitet.

Efter oroligheterna i mars 2004 har betydande insatser gjorts för att främja återvändande till Kosovo. Dock återstår mycket arbete, såväl i politiska insatser som i konsolidering mellan människor gällande minoriteters skydd och delaktighet i Kosovos framtid. En ökad EU-närvaro och EU:s grannskapspolitik är välkommen och kan inge framtidshopp och drivkraft i reformarbetet.

EU har i dagsläget, med tre undantag, gett samtliga Europas länder väster om Ryssland en uttalad möjlighet till medlemskap. Undantagna är än så länge Moldavien, Ukraina och Vitryssland. EU bör ge också Moldavien, Ukraina och ett framtida demokratiskt Vitryssland medlemskapsperspektiv för att därmed ge deras folk framtidshopp. Att EU under 2004 utarbetade handlingsplaner inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken (ENP) för Ukraina och Moldavien får inte medföra försvårade möjligheter till framtida medlem-

Fel! Okänt namn på

skap. EU bör öka trycket på den vitryska regimen att genomdriva demokratiska reformer. Det vilar ett tungt ansvar på dessa länder att genomföra nödvändiga reformer och därmed säkerställa att ett framtida EU-medlemskap inte bara blir en utopi.

4.3 EU:s grannländer

EU:s grannskapspolitik bör ses som ett konkret uttryck för EU:s ambition att med förebyggande engagemang främja demokrati, frihet, fred och säkerhet samt förhindra eller minimera uppblussande konflikter och hot.

Det är av största vikt att regeringen förmår garantera ett fortsatt genuint politiskt och ekonomiskt intresse och åtagande från unionens sida i EU:s östra närområde. EU måste öka sitt engagemang i förhållande till Moldavien, Ukraina och Vitryssland för att uppmuntra en reforminriktad politik. Den nyvunna demokratin i Ukraina liksom den demokratiska oppositionen i Vitryssland måste få EU:s stöd.

Unionens tydliga och långsiktiga engagemang gentemot staterna i södra Kaukasus bör prioriteras. Att handlingsplaner utarbetas för Armenien, Azerbajdzjan och Georgien är positivt då det innebär ökade möjligheter till breda reformer med syftet att stärka en demokratisk utveckling i regionen. EU bör tillsammans med OSSE och Nato verka för fredliga lösningar i Moldavien samt mellan Azerbajdzjan och Armenien.

Det är viktigt att EU nu förmår bistå det nya demokratiskt valda ledarskapet i Georgien med både suveränitets- och demokratistöd och ekonomiskt stöd i dess kamp mot den utbredda fattigdomen och korruptionen i landet. Konflikterna i utbrytarrepublikerna Abchazien och Sydossetien i Georgien verkar destabiliserande i landet och dess närområde. Internationell övervakning av den ryskgeorgiska gränsen är fortsatt nödvändig.

Sverige bör aktivt verka för att EU skall etablera en gränsövervakningsinsats i Georgien. Denna insats skulle kunna ersätta OSSE:s gränsövervakningsmission (BMO) mellan Georgien och Ryssland som, under rådande förhållanden med Rysslands vägran att godkänna ett förlängt mandat, ser ut att upphöra.

Den fortsatta ryska trupp närvaron i Georgien är oacceptabel. Den inskränker Georgiens territoriella suveränitet och självständighet och är oförenlig med de åtaganden som Ryssland förbundit sig till inom ramen för OSSE-toppmötet i Istanbul 1999. Sverige måste därför inom EU och OSSE fortsatt verka för att få Ryssland att leva upp till åtagandena angående trupptillbakdragande.

De senaste årens politiska tillbakagång i Kazakstan och inte minst i Kirgizistan samt genomgående återgång till centralstyre samt ökande grad av inskränkningar av mänskliga rättigheter i Centralasien är oroväckande. Den senaste tidens oroligheter i Kirgizistan och Uzbekistan ger intryck av regional instabilitet. EU har ett långsiktigt åtagande framför sig för att främja en politisk reformprocess och demokratisk utveckling i de centralasiatiska länderna.

Fel! Okänt namn på

EU:s relation till Ryssland är en av huvudfrågorna inom europeisk säkerhetspolitik. Den ryska samhällsomvandlingen från kommunistisk enpartistat till pluralistiskt civilt samhälle tar tid. De senaste åren har det gamla kontrollsamhället blivit särskilt tydliga i statsmaktens förhållande till oberoende medier, den fria opinionsbildningen och den demokratiska processen. Den ökande centralstyrningen och inskränkningar på medie- och MR-området är mycket oroande. Så även den dömande maktens minskade oberoende och därmed de minskade möjligheterna för den enskilde att få en oberoende prövning av sin sak i rysk domstol. Rysslands ökande försvarssatsningar kan ses som ett svar på landets säkerhetspolitiska ambitioner.

Det är viktigt att Europa tillsammans med USA bygger upp ett långsiktigt och nära samarbete med landet. Ryssland får inte avvisas och lämnas att ensamt möta framtiden. Risker för en sämre ekonomisk och politisk utveckling är då uppenbar, vilket skulle skapa grogrund för social oro, med mänskliga och politiska risker som följd. EU:s medlemsländer måste bättre samordna unionens politik mot Ryssland. De ryska försöken att bilateralisera sina relationer med EU:s medlemsländer och därmed vinna fördelar måste motverkas. Sverige roll måste vara att förmå EU-länderna att inte bara behandla Ryssland som en jämbördig partner, utan också ställa högre krav på Ryssland som rättstat. Målsättningen måste vara att knyta Ryssland till den europeiska säkerhetsarkitekturen och stärka den politiska dialogen om demokrati och de mänskliga rättigheterna med landet. Den undfallenhet som EU ibland uppvisat gällande brott mot rättsstatens principer och övergrepp mot civilbefolkningen i kriget i Tjetjenien är inte modellen för hur relationerna mellan EU och Ryssland bör utformas.

Kriget i Tjetjenien och återkommande terrordåd i regionen visar på den instabilitet som råder i Kaukasus. Omvärlden måste tydligare ställa krav och utöva påtryckningar. I annat fall riskerar vanmakt, fattigdom och våld att skapa en alltmer ohälsosam situation, där extremistiska krafter får ytterligare föttesten och hotar inte bara Ryssland, utan även stabiliteten i Europas närområde.

Rysslands inträde i WTO är positivt då det främjar landets tillväxt- och välståndspotential. För svensk export innebär det ryska WTO-medlemskapet att de svenska företag som exporterar till Ryssland ges stabila regler och större finansiell säkerhet, vilket öppnar upp för mycket stora möjligheter.

I samband med toppmötet i maj 2005 i Moskva nådde EU och Ryssland en överenskommelse om att anta handlingsplaner för parternas fyra samarbetsområden: ekonomi; frihet, säkerhet och rättsväsende; yttre säkerhet; forskning, utbildning och kultur. Syftet är att ytterligare stärka samarbetet mellan Ryssland och EU och därmed Sverige.

När det gäller Medelhavsområdet finns Medelhavssamarbetet, Barcelona-processen och Medabiståndet att tillgå. EU bör öka sitt engagemang i förhållande till grannländerna kring Medelhavet, inte minst i form av demokrati-främjande åtgärder.

Utvecklingen i Irak präglas i dag av stora motsättningar. På flera områden ser vi betydande framsteg medan vi på andra ser allvarliga bakslag och en hotande utveckling. Valet i Irak innebär att landet tog de första stegen mot

Fel! Okänt namn på

demokrati. Enskilda människor trotsade våld och terrorism och utövade sin rättighet att äntligen kunna börja det mödosamma arbetet att bygga institutioner och demokrati. Ett gemensamt godkännande av en demokratisk konstitution vore ytterligare ett steg i rätt riktning.

Tyvärr finns det starka krafter som motverkar en fortsatt fredlig och demokratisk utveckling. Genom självmordsattentat, kidnappningar och sabotage försöker de förhindra återuppbyggnaden av Irak. Det kan ta många år innan situationen stabiliseras.

Den irakiska civilbefolkningens tydliga vilja att bygga ett fritt och demokratiskt Irak måste understödjas. Det viktiga är nu att Sverige och EU kan visa ett tydligare och mer konstruktivt politiskt engagemang för att bistå i återuppbyggnaden och demokratiseringsprocessen i Irak.

Utvecklingen i Irak kommer att ha stor betydelse för frihetens och demokratins framtid i Mellanöstern och arabvärlden. Valet i de palestinska områdena visade vägen som kan leda till en framtida demokratisk palestinsk stat. Målsättningen är att israeler och palestinier skall kunna leva sida vid sida under fredliga förhållanden och inom säkra och erkända gränser.

Med ett genuint och långsiktigt engagemang från amerikansk sida ökar möjligheten att uppnå verklig fred i Mellanöstern. Den israeliska utrymningen av bosättningarna på Gaza kan utgöra ett första steg mot ett slut av den israeliska ockupationen av de palestinska områdena.

Från europeisk sida skall vi fortsätta vårt stöd till färdplanen. En framtida palestinsk stat måste ha en fungerande ekonomisk och säkerhetspolitisk infrastruktur. Detta kräver ett omfattande stöd från det internationella samfundet, där vi också ställer krav på en fungerande demokrati, utan korruption och maktmissbruk.

Under inhemska och internationella påtryckningar tvingades Syrien efter 29 års ockupation att i våras militärt dra sig tillbaka från Libanon. Det internationella samfundet måste nu långsiktigt stödja ett självständigt Libanon och en fredlig utveckling i regionen. I samband med trupptillbakadragandet har Syriens ambassadör för relationer till Libanon meddelat att Syrien överväger att öppna en ambassad i Beirut. Det vore ytterligare ett steg i rätt riktning. För svensk del har regeringen meddelat att man inte har några planer på att återöppna ambassaden i Beirut. Det är olyckligt eftersom det skulle förenkla och underlätta livet för många libanesiska medborgare. Det är dessutom uppseendeväckande att Sverige är ett av de få EU-länder som stängt ambassaden i Beirut och väljer att hänvisa libaneser till den svenska ambassaden i Syrien. I takt med att Libanon återfår sin suveränitet och till och med Syrien överväger att öppna en ambassad i Beirut ter det sig alltmer märkligt att Sverige skulle insistera på att hänvisa libaneser till Syrien. Regeringen bör verka för att svenska ambassaden i Libanon återöppnas så att libanesiska medborgare därmed ska slippa vända sig till ambassaden i Damaskus.

4.4 EU:s och Sveriges ansvar för frihet, fred och säkerhet

Sverige och alla andra medlemsländer verkar för att förstärka och fördjupa EU:s sammanhållning samt bidra till en ömsesidig solidaritet inom EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Som en del av detta arbete antog EU i december 2003 den Europeiska säkerhetsstrategin. För första gången har EU:s medlemsländer gemensamt definierat de främsta hotbilderna, bekräftat hur vi skall bemöta dessa samt pekat på de politiska konsekvenserna för Sverige och övriga medlemsländer. Strategin har direkt påverkan på den fortsatta utformningen av svensk och europeisk utrikes- och säkerhetspolitik.

Medlemsländerna fastslår bland annat att Europa bör vara berett att ta sin del av ansvaret för säkerheten i världen, att säkerhet är en förutsättning för utveckling samt att Europa i större utsträckning skall vara berett att agera innan en kris uppstår. Samtidigt måste Europa och dess stater ha kapacitet att kunna agera när en konflikt väl uppstått. Det slås även fast att multilateralt samarbete med grund i internationell rätt samt fortsatt starka transatlantiska förbindelser är några av de viktigaste aspekterna för att öka säkerheten och välståndet.

Sverige har nu en möjlighet, men också ett ansvar, att i det närmare samarbete som växer fram inom EU, påverka och verka för en mer fri, säker och rättstrygg värld. Det måste handla om en starkare vilja att reformera FN och en förmåga att bidra till att EU kan agera långsiktigt och som en god partner med andra regionala organisationer, men också tillsammans med enskilda länder.

Säkerhetsstrategin har direkt påverkan på den fortsatta utformningen av svensk och europeisk utrikes- och säkerhetspolitik och har resulterat i ett antal konkreta initiativ.

Däribland upprättandet av en sammanhållen krishanteringsförmåga som skall finnas till EU:s förfogande år 2008 som ett komplement till EU:s övriga diplomatiska, ekonomiska och utvecklingspolitiska verktyg. Meningen är att stridsgrupper bestående av 1 500 soldater skall kunna mobiliseras och delar av styrkan vara på plats i ett krisområde inom tio dagar och kunna stanna där under minst en månad. Vi välkomnar att Sverige har åtagit sig att ansvara för arbetet med att sätta upp och leda en nordisk-baltisk stridsgrupp. Dock råder oklarheter i huruvida regeringen har löst finansieringen vad gäller det svenska bidraget till EU:s stridsgruppskoncept. Detta bör omgående klaras ut. De operationer som den nordisk-baltiska stridsgruppen kan tänkas genomföra kan bli mycket krävande och farliga. Det är därför extra viktigt att finansieringen för personalförsörjning, materiel och träning är tryggad. Sverige måste även fortsatt kunna ställa upp i FN- och Natoleda operationer. Vidare har en europeisk försvarsbyrå för utveckling av militär förmåga, forskningssamarbete och materiel, inom ramen för den utveckling som sker av medlemsländernas gemensamma försvarsmaterielpolitik. Medlemsländerna har även antagit en solidaritetsklausul för att gemensamt och bättre kunna hantera konsekvenserna av storskaliga terroristangrepp eller kunna bistå varandra vid

Fel! Okänt namn på

större naturkatastrofer. Vi ser det som självklart att Sverige måste kunna bistå ett EU-land eller nordiskt land som utsätts för hot eller angrepp.

Det finns omfattande behov av internationella kris- och konflikthanteringsförmågor. Efterfrågan på Sveriges medverkan är stor inom FN, EU och Nato. De svenska internationella insatserna präglas dock av en tydlig geografisk splittring och kortsiktighet. För närvarande tjänstgör drygt 700 svenska män och kvinnor inom 15 olika missioner, fördelade på fyra olika världsdelar. På många platser utgör Sveriges bidrag endast en handfull personer.

Sveriges bidrag skulle kunna bli avsevärt större om förutsättningar för ett mer effektivt resursutnyttjande gavs. Mot bakgrund av detta, och att Sverige skall bidra till EU:s snabbinsatsstyrkor, krävs prioriteringar som är samstämmiga med fastställda utrikes- och säkerhetspolitiska mål.

Vi efterlyser därför en samlad nationell strategi för riktlinjerna för Sveriges medverkan i internationella krishanteringsinsatser. Fastställda mål behöver kopplas till existerande resurser och frågan om hur vi gör bäst nytta. Långt innan det konkreta erbjudandet om deltagande framförs måste Sverige ha kriterier för olika tänkta handlingsalternativ.

De svenska insatserna behöver vara av mer långsiktig natur och koncentreras till färre områden. Det skulle ge Sverige ett större inflytande på operationen, och våra resurser blir mer effektivt utnyttjade än för närvarande. Sammantaget måste frågor ställas om när, var och hur de internationella insatserna skall genomföras för att våra begränsade resurser skall kunna resultera i bästa möjliga hjälp till så många som möjligt.

Respekten för de mänskliga rättigheterna måste vara hörnstenen i Sveriges och EU:s utrikespolitik. I motsats till detta har EU med stöd från svenska regeringen tidigare i år beslutat att häva de så kallade juniåtgärderna mot den kubanska regimen. Eftergifterna kom trots att flertalet av de regimkritiker som fängslades 2003 inte har släppts samt trots att den kubanska regimen har skärpts de senaste åren. Grova kränkningar mot de mänskliga rättigheterna fortsätter att tillhöra vardagen. Dödsstraffet har återupptagits och friheten har inskränkts ytterligare. Det är både motsägelsefullt och oacceptabelt att regeringen har gett sitt stöd till ett EU-beslut om en mjukare EU-linje mot Kuba. Sverige måste nu aktivt verka för att EU:s beslut att normalisera relationerna till Kuba inte ska permanentas om de kubanska myndigheterna inte genomför reella och genomgripande åtgärder på människorättsområdet, såsom att släppa samtliga politiska fångar fria.

Kinas och Indiens ökande roll som globala aktörer öppnar upp för strategiska frågeställningar och antaganden om ländernas regionala och globala effekter för svensk och europeisk del. EU bör tillsammans med USA ytterligare utveckla förbindelserna med Kina. De allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna som pågår i Kina skall påtalas och fördömas. Relationerna mellan Kina och Taiwan måste hanteras på fredlig väg och varje hot om användning av militärt våld avvisas. Det finns såväl politiska och diplomatiska som ekonomiska skäl att stimulera ett ökat utbyte med Indien.

5 Den transatlantiska länken

EU:s relation till USA spelar en central roll för utvecklingen av den europeiska säkerhetspolitiken. Sverige och EU delar grundläggande demokratiska värden med USA och har samma vision om frihet och demokrati i världen. Gemensamma ansträngningar och insatser till internationell samverkan inom olika områden såsom demokratiframjande, kampen mot fattigdom, internationell terrorism och krishantering medför därför säkerhetspolitiskt plus. En stark transatlantisk länk ligger i såväl USA:s som Europas intresse.

5.1 Nato i förändring

I takt med att den säkerhetspolitiska situationen i Europa har förändrats och nya hotbilder har växt fram har Nato inlett en omstrukturering med ökat fokus mot internationell krishantering. Ett konkret exempel är utvecklingen av Natos snabbinsatsstyrka vars syfte främst är att öka tillgängligheten, insatsförmågan och flexibiliteten vid nyttjande bland medlemmarnas insatsförband.

Med Natotoppmötet i Istanbul i juni 2004 har även organisationens geografiska omorientering befästs. Bland annat har ett fördjupat säkerhetspolitiskt samarbete fastslagits med länderna i Mellanöstern. Genom Natos beslut att utöka den internationella säkerhetsstyrkans närvaro i Afghanistan har organisationens säkerhetsfrämjande räckvidd vidgats. Nato har därefter bistått den irakiska regeringen i utbildningen av säkerhetsstyrkor samt erbjudit att bistå den Afrikanska unionen (AU) med Natoinsats som stöd till AU:s nuvarande fredsfrämjande insats i Darfur i västra Sudan.

Genom överenskommelsen inom ramen för Berlin plus och i Prag år 2002 har relationen mellan EU och Nato stärkts avseende krishantering. Såväl EU som Nato har understrukit vikten av samarbete, med grund i en ömsesidigt förstärkande samverkan.

6 Den globala dimensionen

6.1 FN och internationell rätt

FN-reformer och utvecklingen av folkrätten har stått högt på agendan inför FN:s högnivåmöte i september i år. Processen är välkommen och bör kunna stärka FN:s arbete för frihet från nöd, frihet från fruktan och frihet att leva ett värdigt liv. Sverige har ansvar att tydligt och aktivt arbeta för ett effektivt och relevant FN. Generalsekreterarens rapport "In Larger Freedom" från mars 2005 innehåller många intressanta reformförslag som bör kunna genomföras i FN:s beslutsfattande och verksamhet. Tyvärr kunde inte reformprocessen föras framåt i den utsträckning som hade varit önskvärd. Det är viktigt att reformprocessen kan fortsätta.

Fel! Okänt namn på

FN:s säkerhetsråd har det yttersta ansvaret för internationell fred och säkerhet. Säkerhetsrådets medlemmar har dock visat att de alltför ofta inte tar sitt ansvar att möta och hantera allvarliga internationella hot. Ett av de mer skrämmande exemplen utgörs av folkmordet i Rwanda. Den långsamma och otillräckliga reaktionen på folkmordet i Darfur i västra Sudan är det senaste exemplet på bristande politisk vilja.

Stater har en skyldighet att tillse att deras medborgare inte utsätts för kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Sverige måste fortsatt verka för att slutsatserna från FN:s högnivåmöte i New York den 14–16 september 2005 om ansvaret att skydda också omsätts i praktisk mening.

Suveräniteten och nationsgränserna får aldrig bli en sköld bakom vilken förtryck och brott mot de mänskliga rättigheterna kan accepteras. I de fall en stat inte har förmågan eller viljan att efterleva sin skyldighet att skydda det egna landets befolkning, måste det internationella samfundet verka för ett sådant skydd, även inom staters territorium.

Främjande av de mänskliga rättigheterna skall utgöra en integrerad del i all utrikes- och säkerhetspolitik. Sverige och EU skall i sina förbindelser med andra länder och i FN i större utsträckning värna och framhäva demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna som grund för samhällelig utveckling. Det gäller inte minst i Sveriges och EU:s relationer till Iran, Kina, Kuba och Zimbabwe med deras allvarliga brister i respekt för de mänskliga rättigheterna.

Förhoppningsvis kan FN-toppmötets beslut att upprätta ett råd för mänskliga rättigheter vitalisera den internationella bevakningen av de mänskliga rättigheterna. Det förutsätter att stater som gör sig skyldiga till grova kränkningar av mänskliga rättigheter inte tillåts vara medlemmar. Det är även viktigt att goda kontakter och en öppenhet för frivilligorganisationer bibehålls.

Sverige bör själv, och tillsammans med EU:s andra medlemmar, delta i det ”democracy caucus” som har upprättats i FN. Denna grupp verkar för att samordna demokratiska staters arbete inom FN gällande frågor såsom demokratiutveckling och mänskliga rättigheter. En sådan samordning kan leda till att FN kan agera mer slagkraftigt mot övergrepp av mänskliga rättigheter och förtryck i alla former.

Inrättandet av den internationella brottsmålsdomstolen är ett steg i rätt riktning för att värna människors säkerhet. Ytterligare ett steg i rätt riktning vore att uttryckligen inbegripa de två principerna om demokrati och mänskliga rättigheter i FN:s millenniemål att nå en halverad fattigdom i världen år 2015. Att FN:s länderteam fått i uppdrag att tydligare främja de mänskliga rättigheterna, vilket redovisas i rapporten ”In larger freedom”, är positivt. Likaså att rapporten fastslår att frågor om mänskliga rättigheter tydligare skall beaktas i resolutioner om fred och säkerhet, liksom att dessa frågor skall beaktas i beslutsfattande och diskussioner på alla håll inom FN-systemet.

Ett vanligt förekommande problem är annars att länder inte ansluter sig till internationella konventioner, eller vilket är vanligare, att åtagna förpliktelser i dessa inte uppfylls. Det finns en rad ideella organisationer som gör ett mycket värdefullt arbete när det gäller att övervaka och i ländervisa rapporter redovisa läget om de mänskliga rättigheterna och demokrati. Det är nu dags att

också FN:s generalförsamling varje år får en utförlig rapport med redogörelser om läget beträffande de principer som organisationen själv är grundad på. Sverige bör i FN ta initiativ till att en ländervis granskning redovisas direkt i generalförsamlingen. Därmed tydliggörs vilka länder som bryter mot principerna. Vi noterar att ett enigt utrikesutskott har ställt sig bakom detta förslag.

6.2 Kampen mot internationell terrorism

Den internationella terrorismen utgör i dag ett av de största hoten mot våra samhällen. Sedan terrorattackerna i New York och Washington i september 2001 har det skett flera terrordåd i Europa och Mellanöstern. Madrid, Istanbul, Arbil, Beer Sheva, Moskva, Beslan, London och Sharm El Sheik är samtliga drabbade. Även Asien har drabbats hårt. Gemensamt för dessa attacker är att det främst är civila som har lemlästats och dödats.

I grund och botten är terrordåden en attack mot den medmänsklighet och humanitet som genomsyrar varje civilt öppet samhälle och rättsstat, nämligen individens rätt till egen frihet och att denna skall leda till respekt för andras lika värde och rättigheter. För terrorister är demokratin den främsta fienden. Dess konsekvens måste ytterst vara ett försvar av gemensamma värden kring demokrati, respekt för de mänskliga fri- och rättigheterna och rättssäkerhet, som skall sträckas över hela världen. Globala och gränsöverskridande hot såsom den internationella terrorismen avvärjs bäst med utökat internationellt samarbete. Gemensamma insatser måste samordnas och ske i juridisk, civil, och militär samverkan och alltid utövas i enlighet med rättsstatens principer. All lagstiftning och alla åtgärder utformas med beaktande av de grundläggande fri- och rättigheterna och respekten för den enskildes integritet.

I den pågående globala kampen mot internationell terrorism gäller det att minska riskerna så att människor fritt och med förtroende kan fortsätta med sina normala liv. Då förvägras terroristerna syftet med sina aktioner. Genom att lösa regionala väpnade eller frusna konflikter kan förekomsten av fattigdom, hot mot minoriteter och brott mot grundläggande fri- och rättigheter minskas. Samtidigt kan extremism, internationell terrorism och att stater hamnar i upplösning förebyggas och förhindras.

Lika viktigt är att det internationella samfundet bidrar till långsiktig stabilisering och tillsammans med moderata krafter understöder reformer som öppnar upp slutna och totalitära samhällen. På så sätt kan stödet för terrornätverken minskas och det kan hindras att en ny generation som är villig till terrorhandlingar växer upp. I denna del har en sammanhållen och konsekvent utvecklingspolitik, som syftar till att bekämpa fattigdom och skapa långsiktig hållbar utveckling med handel och kunskapsöverföring, liksom att främja demokratisk utveckling och öppna samhällen, stor betydelse.

Under tiden behöver de aktuella terrorhoten motverkas genom ett samordnat och effektivt polis- och underrättelsesamarbete. De ansvariga måste gripas och ställas inför rätta och nätverken rivs upp. Lagstiftningen måste ge och vara det ramverk kring vilket det sker en kamp i rättsstatens namn. Allmänheten måste bättre förberedas inför eventuella terrordåd.

Fel! Okänt namn på

Efter terrorattackerna mot World Trade Center den 11 september år 2001 inledde Nato operationen Active Endeavour i östra Medelhavet. Syftet med operationen var framför allt att övervaka den civila fartygstrafiken och då särskilt fartygstrafik som misstänks ha kopplingar till internationell terrorism. Natooperationen har varit framgångsrik och har både utvidgats och förlängts. Under våren 2005 har även Ryssland beslutat sig för att delta i operationen. Att Sverige inte deltar i operationen ter sig alltmer märkligt. Från svensk sida borde det finnas ett starkt intresse av att delta i operationen Active Endeavour, inte minst för att visa att vi tar vår del av ansvaret i kampen mot den internationella terrorismen och den organiserade brottsligheten.

Det är en uppgift för både den svenska polisen, säkerhets-, underrättelse- och räddningstjänsten samt försvaret att förebygga och bekämpa internationell terrorism. För att det svenska försvaret skall kunna användas i denna typ av insatser krävs dock förändringar i den nationella lagstiftningen, av den typ som föreslagits i den s.k. 11 september-utredningen. Denna utredning har på grund av revirstrider fastnat i Regeringskansliet. En ny lagstiftning bör öppna för att försvarets resurser skulle kunna användas vid kvalificerad våldsanvändning mot svåra terroristhot och terrorangrepp. Det är en given utgångspunkt att sådana insatser i huvudsak sker efter framställning från och ledning av de svenska polismyndigheterna.

Ett förenklat utbyte av information mellan nationella polismyndigheter bör främjas, förutsatt att det löses med stöd i lag och med beaktande av integritetsaspekten. Ökat utbyte mellan underrättelsetjänster bör möjliggöras. Schengens informationssystem måste t.ex. vara effektivt. Regeringen måste tillse att Sverige uppfyller kraven, för vår egen säkerhet men också för den gemensamma trovärdigheten vad gäller EU:s och det internationella världssamfundets kamp mot internationell terrorism och organiserad brottslighet. Vid frysning av tillgångar är det av största vikt att detta görs inom ramen för de lagar som utgör grunden för rättsstater och frihet i demokratier.

6.3 Kampen mot spridning av massförstörelsevapen

Inom den närmaste tioårsperioden kan det största hotet komma i form av massförstörelsevapen i händerna på internationella terroristnätverk. Biologiska och kemiska vapen utgör här de främsta hoten. Hantering av massförstörelsevapen kräver stor kunskap och ekonomiska resurser, vilket begränsar deras tillgänglighet för en bredare krets. Hjälpt från otillförlitliga stater kan dock leda till att massförstörelsevapen kan komma i händerna på terroristorganisationer. Konsekvenserna vore förödande. För svensk del är det viktigt att fullt ut delta i "the Proliferation Security Initiative" (PSI) som syftar till att förhindra transport av massförstörelsevapen, raketer och andra leveranssystem eller material som kan användas vid framställning av massförstörelsevapen.

Stater som Iran och Nordkorea har tydliga kärnvapenambitioner. Att på fredlig väg avvärja kärnvapenhotet från länder som Iran och Nordkorea kommer att vara en av de viktigaste uppgifterna som det internationella sam-

fundet står inför under det kommande året. Sverige bör i EU driva frågan att EU skall utarbeta en strategi för hur man inom ramen för FN skall agera när ett land som t.ex. Iran eller Nordkorea bryter mot icke-spridningsavtalet.

Det pågår en omfattande handel med lätta vapen, såsom handeldvapen, sprängmedel och minor som kan användas såväl till lands som till sjöss. Det är lätt att förvara dessa utan nämnvärd risk för ägarna. Samtidigt är vapnen lätta att använda då det inte krävs någon större kunskap. De passar därmed väl in i terrorledares sätt att arbeta – utnyttja svaga och fattiga människor. Organiserad brottslighet och tillgången på dessa vapen har utgjort och kommer framgent att utgöra det vanligaste verktyget för den internationella terrorismen. Sverige bör verka för att kontroller av export av vapen och strategiska produkter sker på EU-nivå.

6.4 Kampen mot den organiserade brottsligheten

Den organiserade brottsligheten, som ofta handlar om människo- och vapenhandel samt narkotika, kan komma att utvecklas på ett sätt som gör den till ett växande säkerhetspolitiskt hot.

Alltmer av kriminaliteten är gränsöverskridande och välorganiserad. Den organiserade brottsligheten är i många avseenden en dynamisk, flexibel och snabbt anpassningsbar företeelse. Drivkraften för de kriminella är ekonomisk vinning.

I takt med utbyggnaden av infrastrukturen, framför allt i öst-västlig led, kommer vägarna för den organiserade brottsligheten att öka. Särskilt Balkan utgör ett problem, eftersom området utgör en korsväg mellan Europa och Mellanöstern, som ofta beskrivs som ett nav för organiserad brottslig verksamhet. Balkanstaternas geografiska läge talar för att organiserad kriminell aktivitet kommer att fortsätta spela in i den allmänna brottsituationen i Europa.

Kriminella organisationer vet att utnyttja brist på politiska initiativ eller tveksamheter i lagstiftning, på samma sätt som de lär sig att snabbt exploatera tekniska landvinningar. Även korruption är ett effektivt verktyg för brottsliga grupperingar och kommer troligen att öka i framtiden. Korruptionen är inte bara ett sätt för de kriminella att nå sina syften i utsatta länder, utan också ett hinder för effektivt informationsutbyte länder och myndigheter emellan i kampen mot brottsligheten.

Rättsväsendet måste stå starkt och effektivt mot den organiserade brottsligheten och samtidigt respektera rättsstatens grund och skyddet för den personliga integriteten. Kampen mot den organiserade brottsligheten ställer stora krav på det svenska rättsväsendet. Svenska poliser och åklagare måste kunna utreda och bekämpa den organiserade brottsligheten i samarbete med sina kolleger i andra länder.

Det är viktigt att EU förmår bygga upp ett effektivt samarbete mellan nationella polismyndigheter i Europol och mellan nationella åklagarämbeten i Eurojust. Kommunikationen mellan de svenska rättsvärdande myndigheterna

Fel! Okänt namn på

måste förbättras likväl som kontakterna för informationsutbyte med kolleger utomlands.

6.5 Mer frihandel

Länder i samarbete och i fri handel med varandra utgör en god garant för ökat samförstånd, ökad säkerhet och ett högre eget välstånd. Frihandeln bidrar även till att öppna upp slutna diktaturer och samhällen mot omvärlden och ger näring till ökad respekt och tillämpning av de mänskliga fri- och rättigheterna samt rättsstatliga principer.

Att Sverige och EU politiskt bidrar till frihandel samt marknadsekonomiska reformer och institutioner är därmed av största vikt. Exempel på detta är EU:s relationer med länder i närområdet som västra Balkan, Ryssland, det östligaste Europa och Medelhavsområdet. Öppenhet och utbyte kommer förhoppningsvis att påskynda utvecklingen mot rättssäkerhet, respekt för de mänskliga rättigheterna och demokrati i exempelvis Vitryssland och södra Kaukasus.

EU:s Medelhavssamarbete, inom ramen för den s.k. Barcelonaprocessen, kan på samma sätt öppna länderna vid Medelhavets södra och östra kust. Det är hög tid att respekt för de mänskliga rättigheterna och demokrati introduceras i arabvärlden och Iran. Vi ser hur demokratin fått ordentligt fotfäste i Libanon och hur syrisk trupp tvingats dra sig ur landet. EU måste både föra dialog och ställa tydliga krav om respekt för de mänskliga rättigheterna och demokrati i samband med upprättandet av frihandelsavtal och allmänt i utvecklingsarbetet.

För utvecklingsländerna är den fria handeln dubbelt viktig. Dels genom att den ger tillträde till EU:s och andra i-länders marknader, dels för att den möjliggör handel och ekonomiskt samarbete mellan u-länder. Handeln är av dominerande betydelse då den medför exportinkomster samtidigt som utlandsinvesteringar spelar en viktig roll för kunskapsöverföring.

Det är således viktigt att EU och övriga i-länder undanröjer sina handels hinder mot omvärlden. Sverige skall genom EU driva frågan om en avveckling av tullar och handelshinder såväl inom ramen för den pågående Doharundan i World Trade Organisation (WTO) som i det arbete som kommer att följa efter WTO-ministermötet i Hongkong. Fri handel med jordbruksprodukter bör prioriteras liksom en liberalisering av tjänstemarknaderna och de finansiella marknaderna. Fortsatta handelsliberaliseringar på jordbruksområdet och en genomgripande reformering av EU:s jordbrukspolitik är viktiga delar i en friare världshandel och ett ökat välstånd. Dumpning av subventionerade produkter skall inte tillåtas motverka fattiga länders utveckling av egna marknader. Därmed skulle en långsiktig grund för sunda handelsförhållanden och en snabb och långsiktig välståndsökning kunna läggas.

EU bör ta initiativ i WTO genom att för egen del avskaffa de låga tullsatserna, stegvis sänka de högre tullsatserna, direkt avskaffa exportsubventionerna samt stegvis minska jordbrukssubventionerna från 2007.

Fel! Okänt namn på

Det är lika angeläget att riva de tullar som finns mellan u-länderna. Vanligtvis växer handelssamarbete fram grannar emellan. Då utvecklingsländernas fattigdom delvis förklaras av bristen på kontakter, handel och ekonomiskt samarbete med grannländer är det av avgörande betydelse att dessa handelsrelationer underlättas. I de fattigaste länderna där problemen är störst på grund av krig, konflikter, hiv/aids, hunger, vanstyre och miljökatastrofer är dock handel och investeringar vanligtvis inte särskilt omfattande. I dessa länder där rättstaten är svag och den ekonomiska utvecklingen är begränsad samt inkomsterna för större delen av befolkningen ligger under fattigdomsgränsen, har det offentliga biståndet en viktigare kompletterande betydelse.

Behovet av ökad fri handel och ekonomisk integration gäller även för länder i den muslimska världen där det finns en ekonomisk isolering, kopplad till en offerkänsla och ibland kombinerad med en stark övertygelse om att en utveckling mot frihet och demokrati skulle hota att förändra maktstrukturen i det gamla samhället. Den fria handeln och utvecklingssamarbetet är på så sätt inte bara vitala för ett ökat välstånd utan även viktiga för att förebygga en framväxt av fundamentalism och isolationism.

6.6 Bekämpa fattigdomen

Fattigdomsproblematiken är en av de största globala utmaningar som det internationella samfundet står inför. Över tre miljarder människor lever på mindre än 2 dollar per dag. Inom u-världen växer det fram en klyfta mellan de länder som expanderar kraftigt och tar in avståndet till i-världen och de länder som stagnerar och blir fattigare. Det är främst länder i Afrika som hör till de länder som stagnerar med en fattig befolkning. Men även i enstaka länder i Latinamerika och Asien går utvecklingen i fel riktning.

De senaste decennierna har visat att det är möjligt med en bred och snabb utveckling i huvuddelen av u-världen, trots vissa bakslag och kriser. Ett flertal länder har gått från grav vanskötsel och djup misär till en snabb utveckling på bara några år. Inget land är dömt att förbli i bottenlös fattigdom. Sverige måste fokusera på erfarenheter från länder som har lyckats med en snabb utveckling. Även en tidigare kraftigt misskött ekonomi kan genom en målmedveten reformpolitik få till stånd en positiv spiral bort från fattigdom till snabb ekonomisk tillväxt.

Det finns en tydlig koppling mellan demokrati och välstånd. Demokrati minskar risken för krig och motverkar religiös och politisk extremism. Även säkerhet är en grundläggande förutsättning för utveckling. En tydligare koppling mellan demokrati, säkerhet och ekonomisk tillväxt är därför nödvändig för att med kraft bekämpa fattigdomen i världen. Detta kräver att Sverige öppet vågar stödja reformorienterade krafter i utvecklingsländer. Detta gäller inte minst i arabländerna, där Sveriges insatser skulle kunna öka väsentligt och därmed stärka en på många håll skör reformprocess.

Sverige måste mer aktivt stödja insatser för fred och stabilitet i världen. I Afrika har miljontals människor dödats i regionala och interna konflikter sedan början av 1990-talet. Om Sverige skall spela en större roll för att främja

Fel! Okänt namn på

internationell fred och säkerhet krävs det att vi kan bidra med relevanta och konkreta insatser avseende konflikthantering och medling. Den utdragna konflikten med folkmordet i Darfur i västra Sudan som medför att befolkningen fortsatt lever i en humanitär katastrof, är ett av de senaste exemplen på det internationella samfundets passivitet. Den svenska regeringen borde ta initiativ för att öka pressen på både FN och EU att agera mer kraftfullt. Afrikanska unionen har en viktig roll för en fredlig utveckling i Afrika, men klarar inte att på egen hand hantera konflikten i Darfur. För framtiden krävs det att AU:s medlemmar visar att de kan leva upp till de stolta mål som AU har uttalat. AU måste agera kraftfullare mot kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Afrika och aktivt förhindra de olika konflikter som afrikanska stater är inblandade i.

Sverige bör också tydligare stödja utvecklingsinsatser som syftar till att motverka internationell terrorism, såsom att använda biståndsmedel till att förstöra vapenlager av lätta vapen, men också biologiska och kemiska vapenlager.

Kampen mot fattigdom och epidemier som hiv/aids måste fortsätta med full kraft. I dag finns det över 40 miljoner människor som bär på hiv/aidsviruset. Av dess finns majoriteten i Afrika och Asien. Men även på andra sidan Östersjön sprider sig hiv/aids som en löpeld. I Ryssland lär över en miljon människor vara smittade.

Sverige måste också verka för en bättre samordning av det multilaterala biståndet. Sammantaget står EU och dess medlemsstater för 60 procent av världens offentliga utvecklingsamarbete. I egenskap av världens största leverantör av offentligt bistånd och världens största handelsblock har EU och dess medlemsstater ett betydande ansvar att verka för ökat välstånd, frihet och säkerhet i den fattiga delen av världen. En värld som anses vara rättvis och ge möjligheter för alla kommer också att bli säkrare för EU och dess medborgare.

Reformeringen av EU:s bistånd pågår, men en fortsatt effektivisering behövs samt en tydligare inriktning på fattigdomsbekämpning och demokratibistånd. En fortsatt decentralisering är nödvändig liksom utvecklingen av gemensamma landstrategier, harmoniserade procedurer och administrativa och budgetära reformer för att underlätta samarbetsländernas möjligheter att på bästa sätt ta till vara biståndet. Sverige bör aktivt verka för ett koordinerat och konstruktivt användande av de medel EU har tillgång till för sin politik.

Fattiga länders skuldbörda utgör fortfarande ett av de största hindren för fattigdomsutrotning. I länderna i Afrika söder om Sahara är fattigdomen och skuldbördan mycket hög och återbetalningskapaciteten därmed begränsad. Att flera länder betalar mer till skulder än hälsa och utbildning är kontraproduktivt och hämmar utveckling och välstånd.

Vi välkomnar därför G8-ländernas förslag från toppmötet i Gleneagles, Skottland i juli 2005 och Internationella valutafondens och Världsbankens beslut om skuldavskrivning till fattiga och högt skuldsatta länder. Det är ett steg i rätt riktning och kommer i praxis att öka förutsättningarna för en snabb fattigdomsutrotning samt att FN:s millenniemål kan uppfyllas.

6.7 Globala miljöproblem

Den starka och snabba ekonomiska tillväxten i stora och folkrika länder som Kina, Indien och Brasilien har medfört en förbättrad levnadsstandard och stärkt köpkraft. Det har gynnat Sverige och andra exportinriktade länder som har kunnat ta del av en omfattande marknad utanför den europeiska. Utvecklingen är i sig mycket positiv, samtidigt som det har medfört att trycket på världens naturresurser har ökat.

Totalt sett minskar världens matjordslager och skogsbestånd. Delar av världshaven hotas av utfiskning. Både hälsan och miljön utsätts för ökade risker i samband med giftiga ämnen i miljön. Till detta skall läggas hoten mot atmosfären och den allt större färskvattenkrisen i många regioner.

Problemet är inte i första hand att råvarorna skulle ta slut. Det handlar i stället om natursystemens förmåga att dels klara av den ökade efterfrågan på energi, mat, fiber, vatten etc. och dels absorbera alla de avfallsprodukter som genereras via tillväxten.

Världsekonomin förväntas öka tre till fyra gånger fram till 2050. För att tillväxten skall kunna ske på ett hållbart sätt måste hållbara teknologier tas i bruk. Gemensamt måste industri- och utvecklingsländerna arbeta för att de fattiga ländernas utveckling långt bättre sker i samklang med miljön. Tekniköverföring och finansiellt stöd för hållbar utveckling måste bli en långt viktigare del av utvecklingsarbetet.

Orsaken till miljöproblemen är i huvudsak att hänföra till två förhållanden. Det första är fattigdomen. Det korta perspektivet, att skaffa mat för dagen och att sedan skaffa dräglig levnadsstandard som tak över huvud och kläder på kroppen går alltid före omsorg om naturens långsiktiga produktionsförmåga. Att bekämpa den globala fattigdomen är således också en mycket viktig miljöåtgärd.

Det andra är ökningen i energikonsumtion. Den stora utmaning som ligger framför oss är att en ökad energieffektivitet skall ske på så sätt att utsläpp av föroreningar eller växthusgaser skall minska från dagens nivå.

Miljöproblemen i utvecklingsländerna har inte bara med föroreningar och avfall från industrier att göra. För de fattiga på landsbygden är tillgången till naturresurser av olika slag av avgörande betydelse. Skogsförstöring och jorderosion, samt knapphet på vatten, utgör växande problem för hundratals miljoner fattiga i Afrika, Asien och Latinamerika. Dessa människor lever normalt utanför penningekonomin och är helt beroende av vad självhushållet avkastar. Att därför investera i naturkapitalet genom, skogsplanteringar, jordförbättringsprogram samt program för bättre vattenhushållning, är bland det bästa som kan göras för att stödja de fattiga på landsbygden.

7 Sveriges säkerhetspolitiska linje

Sveriges säkerhetspolitik syftar till att bevara fred och självständighet för vårt land, bidra till stabilitet och säkerhet i vårt närområde samt stärka internation-

Fel! Okänt namn på

ell fred och säkerhet. Sverige är militärt alliansfritt. Denna säkerhetspolitiska linje, med möjlighet till neutralitet vid konflikter i vårt närområde, har tjänat oss väl.

För framtiden är det tydligare än någonsin att säkerhet är mer än avsaknad av militära konflikter. Hot mot freden och vår säkerhet kan bäst avväjas i gemenskap och samverkan med andra länder. På det globala planet är det främsta uttrycket för detta vårt stöd till FN. Genom vårt medlemskap i EU deltar vi i en solidarisk gemenskap vars främsta syfte är att förhindra krig på den europeiska kontinenten.

En betryggande försvarsförmåga är en central del av svensk säkerhetspolitik. Sverige verkar aktivt för att främja nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen.

För oss moderater är det angeläget att svensk utrikes- och säkerhetspolitik är väl förankrad, långsiktig och förutsägbar. Det skapar trovärdighet och därmed också möjligheter till internationellt inflytande, så att vi gemensamt kan bidra till fred, frihet och säkerhet.

När den socialdemokratiska regeringens samarbetspartier kräver ett ökat inflytande även i svensk säkerhets- och försvarspolitik skadar detta vår trovärdighet genom att skapa osäkerhet om Sveriges internationella åtaganden och engagemang.

8 Sveriges säkerhetspolitik i framtiden

I det utvidgade Nato är säkerheten kring Östersjön en viktig fråga. Det innebär att de beslut som fattas inom Nato, till exempel för att möta en ändrad hotbild eller nya spänningar, kommer att fattas utan att vi har möjlighet att påverka i frågor som rör vår säkerhetspolitiska miljö. Därtill kommer att en majoritet av svenska soldater på internationella uppdrag tjänstgör under Natobefäl. Genom vårt utanförskap begränsas vårt inflytande över Natoleda operationer där vi själva deltar med trupp.

Det är framför allt mot denna bakgrund som Moderaterna sedan länge konstaterat att ett svenskt medlemskap i Nato är ett naturligt framtida steg för svensk säkerhetspolitik. Ett Natomedlemskap skulle erbjuda nya möjligheter för Sverige och stärka vår säkerhetspolitiska roll. Det säkerhetspolitiska samarbetet handlar i grunden om gemensamt ansvar för fred och säkerhet.

Ett framtida svenskt medlemskap i Nato förutsätter emellertid att det finns brett och blocköverskridande stöd i Sveriges riksdag. Det är rimligt att regeringen analyserar och öppet redovisar vad ett svenskt medlemskap i Nato innebär i förhållande till ett utanförskap i en säkerhetspolitisk miljö som präglas av nya typer av hot i form av internationell terrorism och spridning av massförstörelsevapen.

9 Slutord

I en värld där vi står inför nya typer av hot måste vi samarbeta med andra länder. FN:s generalsekreterare Kofi Anan konstaterar i sin rapport "In larger Freedom" att inget land kan försvara sig på egen hand mot dagens hot. Stater som samarbetar med varandra kan åstadkomma resultat som annars vore omöjliga att uppnå. Sverige bör sträva efter att vara en aktiv och trovärdig partner inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Vi måste ta vår del av ansvaret för att värna frihet och fred i världen.

Stockholm den 3 oktober 2005

Fredrik Reinfeldt (m)

Mikael Odenberg (m)

Per Westerberg (m)

Gunilla Carlsson i Tyresö (m)

Lennart Hedquist (m)

Tomas Högström (m)

Marietta de Pourbaix-Lundin (m)

Beatrice Ask (m)

Per Bill (m)

Catharina Elmsäter-Svärd (m)

Cristina Husmark Pehrsson (m)

Göran Lennmarker (m)

Sten Tolgfors (m)